

DOI: [10.71854/soc.2025-1215543](https://doi.org/10.71854/soc.2025-1215543)

Book Review: Rural Development in Iran, 1960-2020 by Mostafa Azkia

Soheila Alirezanejad¹ [0000-0002-0300-3464](https://orcid.org/0000-0002-0300-3464)

Full Professor of Sociology, Department of Social Sciences, Ga, C., Islamic Azad University, Garmsar, Iran

When I learned about the book *Rural Development in Iran*, I was very interested in reading it, on the one hand, because of the importance of this subject in Iran's development history, and the Author's unique perspective that you can see easily on academic pages. The book surely provides us with invaluable information and knowledge, given the Author's overqualification for such a task. Regarding the valuable advantages of this book, one should not forget its publisher, the prestigious Routledge Publishing House, which is part of the Taylor & Francis group.

In reviewing rural development in Iran, comprehensive books consider Iranian rural communities and the literature of their development. Over the last 50 years, a book that was a five-point reference for scholars and students about rural development in Iran, *The Landlord and Peasant in Persia*, written by Ann Lambton, was published by Amirkabir Publication House many years ago. Upon reading the book, it became clear that Professor Azkia's work offers a comprehensive analysis of rural life in Iran. It provides insights into the experiences of rural residents and the various developmental interventions and discusses the theoretical underpinnings and consequences of these interventions. This in-depth and comprehensive exploration leaves the reader feeling reassured about the depth of the analysis, making it a must-read for anyone interested in rural development in Iran. Moreover, the book's relevance to current issues in rural development, such as climate change and social stratification, makes it a

¹ soheilaalirezanejad@iau.ac.ir

valuable resource for those seeking a deeper understanding of these pressing concerns .

This book takes a long-term look at rural life in Iran, providing a historical context that is remarkably relevant to current issues. As we read the book, we become familiar with rural life under two political regimes and the experience of a revolution and an eight-year war. This feature turns reading this book into a precious scientific adventure. Azkia structured the book into eleven chapters and an Introduction. After an impressive introduction informing us about the fundamental problems that the Author distinguished, he tries to introduce the real beneficiaries of developmental interventions in Iran during the pages of this book. The first chapter gives a fantastic opening to the context of national development, which precedes chapter ten by concentrating on different national development plans. The Author dedicated the second chapter to an analytical review of rural studies in Iran. The third and fourth chapters focus on socio-demographic transformative features of rural areas and settlements and their patterns. In the fifth chapter, Professor Azkia discussed the critical developmental interventions of land reform before and after the Islamic Revolution. Therefore, chapters five and six inform us of the rare knowledge about the changing features of social stratification in rural Iranian areas. Centralism is the most essential political feature of the Iranian experience of development, which is discussed in chapter seven. The feature of centralism inevitably leads us to social participation and bottom-up developmental approaches and experiments in chapter eight. Iran suffered from climate change, global warming, and inefficient understanding and management of precious environmental resources, which Azkia pays attention to in chapter nine. Chapter eleven contains Azkia's final words about the rural development experience in Iran, based on external and internal influences.

Given the unique characteristics of Azkia, the book "Rural Development in Iran, 1960-2020" is a precious gift for all social researchers, sociologists, and scholars interested in Iran and the Middle East, which well illustrates and analyzes the process of the collapse of Iranian rural communities and

their transfer to the outskirts of large cities. Its comprehensive analysis and insights make it a valuable resource for young researchers seeking a deeper understanding of rural development. More importantly, it has the potential to inspire further research in this field, motivating scholars to delve deeper into the complexities of rural development in Iran. It is worth noting that the Persian version of this book, translated by Dr. Hossein Imani Jajarami, is being processed and published by Tehran University Press.

معرفی کتاب: توسعه روستایی در ایران، ۲۰۲۰-۱۹۶۰ دکتر مصطفی ازکیا

سهیلا علیرضازاد^۲

استاد گروه جامعه‌شناسی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی. گرمسار، ایران

هنگامی که از وجود کتاب توسعه روستایی در ایران مطلع شدم، از یک سو به دلیل اهمیت موضوع در تجربه توسعه در ایران و از سوی دیگر به دلیل و تجربه دیدگاه منحصر به فرد نویسنده، به خواندن کتاب علاقمند شدم. با توجه به صلاحیت نویسنده که از سال‌ها کار آکادمیک میدانی و نظری نشأت می‌گیرد؛ این کتاب بی‌شک اطلاعات و دانش ارزشمندی را در اختیار خواننده قرار می‌دهد. درباره امتیازات ارزشمند این کتاب نباید ناشر آن، انتشارات مطرح راتلج که ذیل گروه تیلور و فرانسیس قرار دارد را فراموش کرد.

در مرور ادبیات توسعه روستایی در ایران، کتاب‌های جامع که ابعاد مختلف جامعه روستایی ایران و تحولات آن را مدنظر قرار داده باشد، اندک است. در پنجاه سال اخیر کتابی که عمدتاً محل رجوع محققان، اندیشمندان و دانشجویان درباره توسعه روستایی ایران بود؛ کتاب مالک و زارع در ایران اثر آن لمتون بود؛ که انتشارات امیرکبیر ترجمه آن را سال‌ها پیش به چاپ رسانده است. کتاب مالک و زارع توصیف کاملی از جامعه روستایی ایران در اوایل دوران پهلوی اول به نمایش می‌گذارد. کتاب توسعه روستایی در ایران که توسط دکتر مصطفی ازکیا به رشته تحریر درآمده است؛ تحلیل جامعی از زندگی روستایی در ایران و تحولات آن ارائه می‌دهد. این کتاب نه تنها حاوی فهم از تجربیات ساکنان روستایی و مداخله‌های توسعه‌ای مرتبط با آن ارائه می‌دهد؛ بلکه مبانی نظری و پیامدهای این مداخله‌ها را نیز مورد بحث قرار می‌دهد. این کاوش، خواننده را آگاه کرده و خواندن این کتاب را به یک ضرورت برای علاقمندان به جامعه‌شناسی ایران، به‌ویژه جامعه‌شناسی روستایی ایران- تبدیل می‌کند. همچنین ارتباط این

^۲ .soheilaalirezanejad@iau.ac.ir

کتاب با مسائل جاری در توسعه روستایی، مانند تغییرات اقلیمی و قشربندی اجتماعی، آن را به منبعی ارزشمند برای پژوهشگرانی که در پی درک عمیق‌تر از این چنین دغدغه‌هایی، هستند؛ کرده‌است. شایان توجه است که این کتاب نگاهی بلندمدت به زندگی روستایی در ایران و زمینه تاریخی آن ارائه می‌دهد که با مسائل جاری مرتبط است. با خواندن کتاب با زندگی روستایی در ایران ذیل دو رژیم سیاسی و تجربه یک انقلاب و یک جنگ هشت ساله آشنا می‌شویم. این ویژگی، خواندن کتاب را به یک ماجراجویی علمی ارزشمند تبدیل می‌کند. مصطفی ازکیا کتاب را در یازده فصل و یک مقدمه به نگارش درآورده است. نویسنده در یک مقدمه خوب، خواننده را از مشکلات اساسی که در جامعه روستایی ایران شناسایی کرده است؛ آگاه می‌کند. او در تلاش است تا در صفحات این کتاب، دست‌اندرکاران واقعی مداخله‌های توسعه‌ای در ایران را معرفی کند. فصل اول کتاب با تمرکز بر برنامه‌های مختلف توسعه ملی، مقدمه‌ای مناسب برای فهم توسعه ملی ایرانی، در فصل دهم ارائه می‌دهد. ازکیا فصل دوم را به بررسی تحلیلی مطالعات روستایی در ایران اختصاص داده‌است. فصل‌های سوم و چهارم بر ویژگی‌های دگرگون‌کننده اجتماعی-جمعیتی، مناطق روستایی و سکونت‌گاه‌ها و الگوهای آن تمرکز دارد. او در فصل پنجم مداخله‌های توسعه‌ای مهم اصلاحات ارضی، پیش و پس از انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ را مورد بحث قرار داده است. بدین ترتیب فصل‌های پنجم و ششم، خواننده را از دانش نادر در مورد ویژگی‌های در حال تغییر، قشربندی اجتماعی در مناطق روستایی ایران مطلع می‌کنند. تمرکزگرایی اساسی‌ترین ویژگی توسعه سیاسی تجربه توسعه در ایران است که در فصل هفتم این کتاب مورد بحث قرار گرفته است. تمرکزگرایی به‌ناگزیر ما را به سوی مشارکت اجتماعی و رویکردها و آزمون‌های توسعه‌ای از پایین به بالا در فصل هشتم، سوق می‌دهد. ایران از تغییرات اقلیمی، گرمایش جهانی و درک از مدیریت ناکارآمد منابع ارزشمند محیط‌زیستی رنج می‌برد. ازکیا در فصل نهم به این موارد مهم توجه می‌کند. فصل یازدهم شامل سخنان پایانی نویسنده درباره تجربه توسعه روستایی در ایران با در نظر گرفتن، تاثیرات داخلی و خارجی است.

با توجه به ویژگی‌های منحصر به فرد نویسنده، کتاب «توسعه روستایی در ایران، ۲۰۲۰-۱۹۶۰»، این کتاب هدیه‌ای گرانبها برای همه محققان اجتماعی، جامعه‌شناسان و محققان علاقه‌مند به ایران و خاورمیانه

معرفی کتاب: توسعه روستایی در ایران، ۲۰۲۰-۱۹۶۰ دکتر مصطفی ازکیا

189.....

است که روند فروپاشی جامعه روستایی ایران و انتقال آن به حاشیه شهرهای بزرگ را به خوبی نشان داده و تحلیل می‌کند. تحلیل‌ها و نظریات جامع مندرج در کتاب، آن را به منبعی ارزشمند برای پژوهشگران جوانی که به دنبال درک عمیق‌تری از توسعه روستایی هستند، تبدیل می‌کند. این کتاب همچنین می‌تواند به منبعی الهام‌بخش برای ترغیب هر چه بیشتر محققان برای شناخت پیچیدگی‌های جامعه روستایی ایران، تبدیل شود. شایان ذکر است که نسخه فارسی این کتاب هم اکنون با ترجمه آقای دکتر حسین ایمانی جاجرمی، در انتشارات دانشگاه تهران در دست چاپ است.